

Od redakcji

From the Editor

Szanowni Czytelnicy

Aktualny numer *Sztuki Leczenia*, podobnie jak większość poprzednich, zawiera prace o zróżnicowanej tematyce wynikającej z przecinania się motywów leżących na styku nauk medycznych z naukami o charakterze społecznym i humanistycznym. Pojawia się, w czasie gdy podzielony świat, mocno zaangażowany w złożone procesy globalizacyjne, boleśnie konfrontuje się z problemami wynikającymi z przemian ziemskiej biosfery oraz z odmiennych wizji przemian ponowoczesnej kultury. Pragnąc zachować przynajmniej niektóre elementy dotychczasowego *status quo* oraz otrząsnąć się ze skutków trwającej wciąż pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, mamy jednocześnie świadomość, że może ona ponownie zaatakować. Wszystko to znajdujemy odbicie w nauce, od której oczekujemy jak najszybszych i adekwatnych diagnoz i propozycji rozwiązań nęających nas problemów. Ślad opisanej sytuacji znajdą Państwo także w zawartości obecnego numeru naszego czasopisma.

Część empiryczną rozpoczyna interesujący i bardzo aktualny artykuł Niny Ogińskiej-Bulik pt. *Negatywne i pozytywne konsekwencje wtórnej ekspozycji na traumę wśród pielęgniarek (Negative and positive effects of secondary exposure to trauma among nurses)*. Autorka podjęła w swym opracowaniu złożony problem podwójnych, bo zarówno negatywnych, jak i pozytywnych konsekwencji stresu, z jakim mają do czynienia pielęgniarki opiekujące się ofiarami zdarzeń traumatycznych, a co więcej – prześledziła w wykonanym przez siebie badaniu związek pomiędzy tymi podwójnymi skutkami a odczuwanym przez pielęgniarki obciążeniem pracą.

Kolejny artykuł, również o charakterze badawczym: *Działalność szpitalnych komisji etycznych – informacje udostępniane na stronach internetowych podmiotów leczniczych (Activities of hospital ethics committees – availability of information on hospital websites)*, pochodzi od czterech autorek: Patrycji Zurzyckiej, Katarzyny Czyżowicz, Grażyny Puto i Iwony Repki. Przenosi on czytelnika w delikatny, ale niezwykle ważny, bo głęboko spleciony z całym obszarem opieki medycznej temat, jakim jest uwzględnianie w tej opiece zasad etyki zawodowej, czego formalnym gwarantem ma być funkcjonowanie komisji etycznych. W prezentowanym badaniu ocenę ich funkcjonowania oparto na analizie zakresu informacji udostępnianych przez komisje na stronach internetowych szpitali. Z przeprowadzonej analizy wynika, że zakres ten jest często niezadowolający, co może budzić wątpliwości co do pełnej realizacji założeń, na których opiera się ich działalność.

Część teoretyczną i przeglądową numeru otwiera artykuł Katarzyny Bobak-Powroźnik i Jolanty Jaworek pt. *Zjawisko tensegracji w układzie ruchu (The phenomenon of tensegration in the musculoskeletal system)* – dotyczący powieży pełniącej istotną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu układu mięśniowego człowieka. W ostatnich latach temat ten jest szeroko komentowany, zwłaszcza w środowisku fizjoterapeutów. Autorki opracowania koncentrują się na zjawisku tzw. tensegracji, które pomagają wyjaśnić powiązania istniejące pomiędzy oddalonymi od siebie rejonami ciała oraz strukturami nieposiadającymi ze sobą bezpośredniego powiązania nerwowego.

Kolejna praca, także nawiązująca do obszaru fizjoterapii, to *Ćwiczenia lecznicze stosowane w rehabilitacji ręki reumatoidalnej (Therapeutic*

exercises used in the rehabilitation of the rheumatoid hand). Celem Marty Barłowskiej-Trybulec i Joanny Szklarczyk było przedstawienie wybranych ćwiczeń leczniczych w programie usprawniania pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów. Systematycznie ich stosowanie może stanowić cenne uzupełnienie leczenia pacjentów z tego typu schorzeniem.

Kolejne dwie prace w tej części numeru dotyczą tematu wciąż trwającej pandemii.

Pierwsza autorstwa Joanny Skoczek i Klaudii Król pt. *Fizjoterapia układu oddechowego po przebytej chorobie COVID-19 (Pulmonary physiotherapy in post COVID-19)* koncentruje się na rehabilitacji układu oddechowego i przeciwdziałaniu skutkom zmian w układzie mięśniowo-szkieletowym po przebyciu tej choroby. Wg słów autorek, publikacja ma na celu prezentację zarysu postępowania rehabilitacyjnego po przebytej chorobie COVID-19 wywołanej przez wirus SARS-CoV-2, a także inspirowanie fizjoterapeutów do kreowania skutecznych metod rehabilitacyjnych zarówno w zapobieganiu powikłaniom w przebiegu COVID-19, jak i w przywracaniu sprawności układu oddechowego oraz sprawności ogólnoustrojowej po przebytej chorobie.

Drugą część obecnego numeru zamyka praca autorstwa Bohdana W. Wasilewskiego, Olhi Yourtsenyuk i Eugene Egana, pt. *COVID-19 pandemic from an ecological perspective (Pandemia Covid-19 z perspektywy ekologicznej)*, podejmująca analityczny wątek wcześniejszych publikacji pierwszego z autorów, w których analizował on bariery utrudniające pełne zrozumienie pandemii COVID-19. Jedną z ważnych przeszkód w zrozumieniu fenomenu obecnej pandemii jest, zdaniem autorów, analiza tego zjawiska w oderwaniu od perspektywy ekologicznej i ewolucyjnej. Główną intencją ich artykułu stało się zatem omówienie kluczowych kwestii związanych z COVID-19 rozpatrywanych z tej właśnie perspektywy.

Zgodnie z zamierzeniem redakcji dwa ostatnie artykuły sygnalizują wątek pandemii COVID-19, któremu zamierzamy poświęcić w całości kolejny numer *Sztuki Leczenia*. Jednocześnie charakter też stawianych w ostatnim

z wymienionych tu opracowań może wzbudzać pewne kontrowersje, stanowiąc zaproszenie do dyskusji oraz nadsyłania prac lub uwag o charakterze uzupełniającym i polemicznym. Chętnie je zamieścimy w zapowiadanych już teraz numerze w części prezentującej prace naukowe, albo też w „Listach do redakcji” czy „Polemikach i dyskusjach” – w zależności od formalnego charakteru nadesłanych prac i dostosowania ich do *Wskazówek dla autorów*.

Kolejna część obecnego numeru to *Wspomnienia / Memories*. Zamieściliśmy w niej pożegnanie Profesora Marka Kossewskiego, zmarłego rok temu bliskiego współpracownika naszego czasopisma, a zarazem członka jego Rady Naukowej. Autorką pożegnania jest Dorota Kubacka-Jasiecka.

Ostatni fragment numeru to recenzje dwóch książek. Pierwsza, autorstwa Zygmunta Pucki i Joanny Przybek-Mity, dotyczy książki Weroniki Nawary pt. *W czepku urodzone. O niewidzialnych bohaterkach szpitalnych korytarzy / Born in a nurse's cap. On the invisible heroines of hospital corridors*. Recenzja ta w sposób obszerny wskazuje na różne istotne wątki, jakie zawarła w swej pracy autorka, a jednocześnie jest interesująca sama w sobie ze względu na rzadko spotykany, wysoce estetyzowany język stosowany przez autorów.

Recenzja Marka Motyki dotyczy z kolei książki Mieczysława Klimka pt. *Ni przypiął, ni przylatał. Pamiętniki / Without rhyme or reason. Monumoirs*. Recenzja ta podkreśla istotny, wysoce oryginalny rys omawianej pracy, jakim jest dzielenie się przez jej autora wysoce osobistym, wręcz intymnym doświadczeniem, odnoszącym się zarówno do ważnych przeżyć pojawiających się w tzw. „normalnym życiu”, jak i inicjujących zmianę w psychoterapii.

Ostatnia część numeru zawiera jak zwykle *Wskazówki dla autorów / Guidelines for Authors*.

Mamy nadzieję, że różnorodny i stosunkowo bogaty charakter prac zamieszczonych w bieżącym numerze zadowoli naszych Czytelników. Życzymy wszystkim zdrowia i wysoce regenerującego, letniego wypoczynku.

W imieniu redakcji
Joanna Bonior i Marek Motyka

From the Editors

Od redakcji

Dear Readers

Similarly to most issues of the *Art of Healing* journal, this one also contains works on a diversified range of topics – a result of motifs from the Medical Sciences intersecting with the Social Sciences and the Humanities. The current issue is being released at a time when the world – divided and deeply immersed in complex globalization processes – faces agonizing problems of the biosphere transformations and diverging visions of the changes to the postmodern culture. Wishing to retain, at least partially, the *status quo* and to recover from the aftermath of the ongoing coronavirus pandemic, we are aware that it may strike again. These issues are mirrored by the research, whom we expect to promptly deliver adequate diagnoses and solutions to the nagging problems at hand. Traces of the aforesaid situation can be found in the contents of the current issue of our journal.

We open the empirical part with a very timely and interesting paper by Nina Ogińska-Bulik on the *Negative and positive effects of secondary exposure to trauma among nurses*. As the title suggests, it tackles the complex problem of both the positive and the negative effects of stress experienced by nurses providing care to trauma survivors. The study also analyzes the relationship of these two-fold consequences with the way the workload is experienced by the medical personnel.

The following paper, *Activities of hospital ethics committees – availability of information on hospital websites*, is also a report – this time by

four researchers Patrycja Zurzycka, Katarzyna Czyżowicz, Grażyna Puto and Iwona Repka. It navigates through a sensitive but deeply rooted in the entirety of medical care, and thus very important, topic of ethical rules, adherence to which should formally be ensured by ethical committees. In this study, the assessment of the their functioning was based on the information published by the committees on hospital websites. The analyses of the above-mentioned scope of the committees' work show that all too often it is insufficient, which, in such cases, may raise some concerns with regard to the extent to which the founding postulates of such committees are realized.

The theoretical and review part starts with *The phenomenon of tensegration in the musculoskeletal system* by Katarzyna Bobak-Powroźnik and Jolanta Jaworek. The article discusses the fascia and its significance for the proper functioning of the human muscular system. In recent years the subject has gained much attention, especially among physiotherapists. The paper focuses on the phenomenon of the so-called tensegration, which contributes to unriddling the connections between separate body regions and structures that do not have any direct nervous links with one another.

The subsequent article by Marta Barłowska-Trybulec and Joanna Szklarczyk is also related to physiotherapy and addresses the issue of the *Therapeutic exercises used in the rehabilitation of the rheumatoid hand*. With the purpose of presenting a number of exercises that can be applied in a rehabilitation programme for rheumatoid arthritis patients, the authors argue that, if systematically repeated, the described

exercises provide a valuable asset to the treatment process of the said type of patients.

Pertaining to the ongoing pandemic, the following two papers also signal our intent to dedicate the entire next issue to that still pressing matter.

The first of them, by Joanna Skoczek and Klaudia Król, is entitled *Pulmonary physiotherapy in post COVID-19* and covers both the rehabilitation of the respiratory system and the counteracting of changes in the musculoskeletal system after the disease. The declared aim of the paper is to provide a general overview of the rehabilitation process in patients who suffered from COVID-19 caused by SARS-CoV-2 virus, and to inspire physiotherapists to devise effective rehabilitation methods preventing complications during the course of COVID-19 and restoring both respiratory and systemic efficiencies after it.

The second article, ending this section of the issue, is the *COVID-19 pandemic from an ecological perspective* by Bohdan W. Wasilewski, Olha Yourtsenyuk and Eugene Egan. It draws from the previous analytical works of the first author, wherein he analyzed the barriers curbing our understanding of the COVID-19 pandemic. According to the study, one of the main reasons for our failure to fully comprehend the phenomenon of the current situation is the tendency to analyze it in isolation from the ecological and evolutionary perspectives. Therefore the main goal of the paper is to discuss the key aspects of COVID-19 from that particular perspective.

In line with our intent, the last two articles prelude the next issue of the *Art of Healing*, which is to be dedicated to the topic of the current pandemic. At the same time, the nature of the theses advanced in the latter study may give rise to some controversy thus serving as an invitation to discussion and submitting

supplementary or polemical papers. We would be happy to publish them in the research section, in *The Letter to the Editor* section, or in the *Polemics and Discussions* section, depending on the formal characteristics of the submitted paper, and its compliance with Guidelines for Authors.

The next section of the issue comprises *Memoirs*. Here the Reader will find an obituary, by Dorota Kubacka-Jasiecka, for Professor Marek Kossewski – a colleague and a former member of the Scientific Board, who died the previous year.

The penultimate part includes two reviews. The first one, by Zygmunt Pucko and Joanna Przybek-Mita, provides some insights into a book entitled *W czepku urodzone. O niewidzialnych bohaterkach szpitalnych korytarzy / Born in a nurse cap. On the invisible heroines of hospital corridors* by Weronika Nawara. This comprehensive review identifies various motives found in the book in a uniquely aestheticized language. The second one, by Marek Motyka, pertains to the book *Ni przypiął, ni przylatał. Pamiętniki / Without rhyme or reason. Monumoirs* by Mieczysław Klimek and emphasizes the important and highly original feature of the said work – the personal (if not intimate) experience shared by the author and related to both the significant experiences in the so-called ‘normal life’ and the ones that initiate the change in psychotherapy.

The final section customarily offers the *Guidelines for Authors*.

It is our hope that the diverse and relatively rich nature of the papers included in this issue would meet our Reader’s expectations.

Wishing you continued good health and a rejuvenating and reinvigorating summer holiday,

On behalf of the Editorial Board,
Joanna Bonior and Marek Motyka